

Shoftim 11-12: Yiftach: The Adventure Begins

R' Mordechai Torczyner – torczyner@torontotorah.com

11:12-28 An attempt at diplomacy (continued)

1. Ralbag to Shoftim 11:15

וידמה ששלח לו בראשי הדברים השניים "כה אמר יפתח" כי אולי יפתח היה מפורסם ביניהם בגבורה, ורצה מפני זה להודיעו כי הוא המושל על ישראל כדי שישמר מלך בני עמון מלהלחם עם ישראל:

And it appears that he sent him, at the start of the second message, "So declares Yiftach," for perhaps Yiftach was well-known among them for his strength, and he wanted to inform [Amon] that he was now ruling Israel, so that the King of Amon would be careful not to go to war with Israel.

2. Abarbanel to Shoftim 11:17

...יאמר שישראל כאשר עלה ממצרים ובא עד קדש, מיד שלח מלאכים אל מלך אדום וגם אל מלך מואב...

It says that when Israel ascended from Egypt and came to Kadesh, they immediately sent messengers to the King of Edom, and to the King of Moav...

3. Radak to Shoftim 11:24

אתה שואל הארץ שהיא ממואב, ומלך האמורי לקחה ממואב ולא הצילו כמוש אלהיו, וכן היה בפי המושלים "אוי לך מואב אבדת עם כמוש", ואם כן הוא שהארץ היתה לך וכמוש היה אלהיך, את אשר יורישך כמוש אלהיך אותו תירש, כי הוא לא היה יכול להציל הארץ מיד מלך האמורי, וד' אלקינו הוריש מלך האמורי מפנינו וירשנו את הארץ ההיא:

You ask for the land which is from Moav. The Emorite king took it from Moav, and Kemosh, his god, did not save him. And so tellers of parables said, "Woe is you, Moav; you are lost, nation of Kemosh (Bamidbar 21:29)." If so, that the land was yours and Kemosh was your god, then whatever your god Kemosh will take for you, you will take. He could not save the land from the Emorite king, and Hashem our Gd conquered the Emorite king from before us, and we took that land.

4. Ralbag to Shoftim 11:24

...ואמר לו על צד הלעג: הלא את אשר יורישך כמוש אלהיך אותו תירש, כי לא יכול כמוש אלהיהם להצילם מיד סיחון...

And he said to him mockingly: That which your god, Kemosh, will take for you, you will take. For their god, Kemosh, could not save them from Sichon...

5. Radak to Shoftim 11:25

...המלחמה היתה ששלח בלעם לקלל אותם והנה הוא לא נלחם עם ישראל בעבור ארצו...

The war was that he sent Bilam to curse them. But he did not fight Israel for his land...

11:29-31 The infamous vow

6. Vows? Devarim 23:23; Kohelet 5:4

7. Rashi to Yehoshua 7:10

בשבילך זאת להם! לא אמרתי לך להקדיש שלל העיר.

This happened to them because of you! I didn't tell you to consecrate the spoils of the city.

8. Shaul Shemuel I 14:24

9. Positive stories Bereishit 28; Bamidbar 21:2-3

10. Tosafot Chullin 2b **אבל**

וא"ת והא כתיב (בראשית כח) "וידר יעקב נדר" וכתיב (יונה ב) "את אשר נדרתי אשלמה!" וי"ל דבשעת צרה שרי כדאמרינן בבראשית רבה "וידר יעקב נדר לאמר" - לאמר לדורות שיהיו נודרים בעת צרה.

And if you will ask: Doesn't Bereishit 28 say, "And Yaakov vowed," and Yonah 2 says, "That which I have vowed, I will fulfill!" One could say that times of trouble are different. As Bereishit Rabbah says, "'And Yaakov vowed, to say' – To say to future generations that they should vow in times of trouble."

11. Talmud, Taanit 4a

שלשה שאלו שלא כהוגן... יפתח הגלעדי דכתיב "והיה היוצא אשר יצא מדלתי ביתי וגו'". יכול אפילו דבר טמא? השיבו שלא כהוגן - נזדמנה לו בתו, והיינו דקאמר להו נביא לישראל (ירמי' ח:כב), "הצרי אין בגלעד, אם רופא אין שם?" וכתיב "אשר לא צויתי ולא דברתי ולא עלתה על לבי (ירמי' יט:ה)" - "אשר לא צויתי" זה בנו של מישע מלך מואב, שנאמר "ויקח את בנו הבכור אשר ימלך תחתיו ויעלהו עלה (מלכים ב ג:כז)", "ולא דברתי" זה יפתח, 'ולא עלתה על לבי' זה יצחק בן אברהם.

Three asked inappropriately... Yiftach of Gilead, as in, "And the one who emerges from the doors of my home, etc." Could this even include a non-kosher creature?! And he was answered inappropriately - his daughter happened before him. This is what the prophet meant in saying to Israel (Jeremiah 8:22), "Is there no balm in Gilad, is there no doctor there?" And it is written (ibid. 19:5, re: sacrifices), "Which I never commanded, and I never said, and never entered my heart" - "which I never commanded" is the son of Mesha, King of Moav, as Kings II 3:27 says, "And he took his firstborn son, who would reign in his place, and he brought him up as a burnt offering." "And I never said" is Yiftach. "And never entered my heart" is Yitzchak son of Avraham.

12. Melachim II 3:26-27

(כו) וַיֵּרָא מֶלֶךְ מוֹאָב כִּי הִזִּיק מִמֶּנּוּ הַמִּלְחָמָה וַיִּקַּח אוֹתוֹ שִׁבְעַת מֵאוֹת אִישׁ שֶׁלֶף חֶרֶב לְהִבְקִיעַ אֶל מֶלֶךְ אֲדוֹם וְלֹא יָלְלוּ: (כו) וַיִּקַּח אֶת בְּנוֹ הַבְּכוֹר אֲשֶׁר יִמְלֹךְ תַּחְתָּיו וַיַּעֲלֵהוּ עֲלֶיהָ עַל הַחֲמָה וַיְהִי קֶצֶף גָּדוֹל עַל יִשְׂרָאֵל וַיִּסְעוּ מֵעָלָיו וַיָּשִׁבוּ לְאֶרֶץ:

13. Radak to Shoftim 11:31

דעת רז"ל בזה ידוע. וא"א ז"ל פירש 'והעליתיהו' הוי"ו במקום 'או', ופירש "והיה לד' הקדש אם אינו ראוי לעולה, או העליתיהו עולה אם ראוי לעולה."... כך גראה לפי פשטי הפסוקים, ודברי רז"ל אם קבלה היא בידם עלינו לקבלה:

The view of our sages on this is known. And my father z"l explained "And I will bring it up" with the letter *vav* as "or". He explained, "And it will be sacred for Gd if it is not suitable to be a burnt offering, or I will bring it up as a burnt offering if it is suited to be a burnt offering."... So it appears from the simple read of the verses; as far as the words of the sages, if this is their tradition then we must accept it.

14. Ralbag to Shoftim 11:31

והנה היוצא מדלתי ביתו יהיה בהכרח בעל החיים, ואם היה ממין האדם יהיה לד' ויהיה מיוחד לעבודת הש"י לבד. ואם יהיה זכר לא יצטרך שיהיה פרוש מן האשה, כי כבר יהיה מיוחד לעבודת הש"י בזולת זה האופן, כמו שנמצא בכהנים ובלוים... ואמנם אם היתה אשה יחוייב שתהיה פרושה מאיש שאם היה לה בעל לא תהיה מיוחדת לעבודת הש"י אבל תעבוד על זה בעלה כמשפט הנשים הנשואות...

That which would emerge from the door of his home would necessarily be a living being. If it would be human, it would be for Gd, and it would be designated only for the service of Gd. If it would be male then it would not need to separate from women, for it could be dedicated to the service of Gd without that, as we find with Kohanim and Levites... But if it would be a woman then she would need to separate from men, for if she were married then she could not be dedicated to service of Gd, as she would also need to serve her husband, as married women do...

15. Ramban to Vayikra 27:29

ואל תהיה נפתה בהבלי ר"א האומר כי פירוש "והעליתיהו עולה" "או והעליתיהו", לומר אם יהיה היוצא מדלתי ביתי איש או אשה והיה לד' קודש שיהיה פרוש מדרכי העולם לעמוד לשרת בשם ד' בתפלה והודות לאלקים, ואם יהיה דבר ראוי ליקרב אצלנו עולה, ועשה בית לבתו מחוץ לעיר והתבודדה שם וכלכלה כל ימיה ואיש לא ידעה והיתה בתו צרורה. ואלה דברי רוח, כי אם נדר שיהיה לד' איננו שיהיה פרוש, אבל יהיה כמו שמואל שאמרה אמו "ונתתיו לד'" (ש"א א יא) והיה משרת בבית ד', לא פרוש! וכפי משפטי התורה אין ביד האדם שידור ביוצאי פתח ביתו שיהיו פרושים, כאשר אין בידו להעלותם עולה!... וה"ו שיהיה חק בישראל לתנות לבת יפתח ארבעת ימים בשנה מפני שלא נשאת לבעל והיתה עובדת את ד' בטהרה. אבל הדבר כפשוטו, וטעותו היה ממה שאמרת:

And be not fooled by the emptiness of Rabbi Avraham, who said that "And I will bring it as a burnt offering" is "Or I will bring it as a burnt offering," to say that if the one which emerges from the doors of my home is a man or woman, it will be sacred to Gd, separated from the ways of the world to serve in the Name of Gd in prayer and thanks to Gd, and if it is suitable for sacrifice I will bring it up as a burnt offering, and he made for his daughter a home outside the city, where she was alone and he supported her, and no man knew her, and his daughter was 'bound'. This is mere wind! Had he vowed for her to be for Gd, she would not be separated; she would be like Samuel, whose mother said, "And I will give him to Gd" and he served in Gd's house, he was not separated! And per the laws of the Torah, one cannot vow that those who leave the door of his house will be separated, just as one cannot bring them as a burnt offering!... And Gd forbid to have a law in Israel to wail for the daughter of Yiftach for four days each year because she did not marry and she served Gd in purity! Rather, it is as its simple meaning; [Yiftach's] error was as I have said.

16. Abarbanel to Shoftim 11:40

ביארו שיפתח עשה בתו עולה ושבטעות עשאו, ושבתו גם כן טעה בחשבה שכך היה הדין, ואשר כתבתי כפי הפשט הוא הנכון והמתישב בפשטי הכתובים:

The midrashim explained that Yiftach made his daughter a burnt offering, and it was an error, and that his daughter also erred in thinking that this was the law. But what I have written according to the simple meaning is the correct approach, reconciled with the simple meaning of the text.

11:32-40 The vow fulfilled

17. Malbim to Shoftim 11:34

אין לו ממנו, ר"ל לא נולד מיפתח בן או בת:

Yiftach had neither son nor daughter.

18. Ralbag to Shoftim 16, Lesson 7

והנה יש לשואל שישאל: איך לא נשאל יפתח על נדרו? כי כבר היה פינחס קיים והוא היה יודע פ"י התורה בשלמות! ואפשר שנאמר שלא היה יודע יפתח שיש לנדרים היתר, גם לא ידעו זה אז אחד מאנשי גבולו כי כבר נשקעו כלם בנמוסי הגוים ההם ועזבו את התורה ימים רבים. והנה החכם אין לו להתיר את הנדרי' אלא כשישאל הנודר היתר לנדרו להיותו מתחרט בנדר.

The questioner should ask: How could Yiftach not ask about his vow? Pinchas was alive, and he knew the Torah entirely! Perhaps we could say that Yiftach did not know vows could be repealed, and the men in his circle also did not know, for all of them were immersed in the laws of those nations and they had left the Torah long ago. And the sage cannot repeal the vow unless the person who vows asks for repeal, as he regrets the vow.

19. Ramban to Vayikra 27:29

וזה היה טעותו של יפתח בבתו, כי חשב כאשר חרם נגיד ישראל חל וקיים להמית אנשים או העובר על חרמו חייב מיתה, כן אם נדר בעת מלחמה לעשות מאיש או אנשים זבח יחול הנדר. ולא ידע כי חרם המלך והסנהדרין חל על המורדים לכלותם או על העובר גזירתם ותקנתם, אבל לחול הנדר לעשות עולה מדבר שאין ראוי לד' חס וחלילה.

This was Yiftach's error with his daughter. He thought that just as a *cherem* of a Jewish leader is binding and can kill people or lead to the death penalty for those who violate his *cherem*, so when he vows in wartime to make an individual or individuals into a sacrifice, the vow is effective. He did not know that a *cherem* of the king or court applies to people who rebel, to eliminate them, or to those who trespass their decrees and enactments, but to have a vow be effective to make a burnt offering out of something inappropriate for Gd – *chas v'chalilah!*

20. Metzudat David to Shoftim 11:36

הואיל ונתקיי' התנאי שאמרת "אם נתון תתן וכו'" א"כ חל הנדר:

Because the condition was fulfilled, when you said, "If He gives, etc." Therefore, the vow is binding.

21. Malbim to Shoftim 11:35-36

נראה פ"י שרצה להתחרט ולשואל על הנדר כיון שיש לו פתח חרטה... השיבה לו שאין דבר זה דומה לשאר נדרים שע"י חרטה דמעיקרא החכם עוקר הנדר מעיקרו, אבל אתה אין לך חרטה דמעיקרא רק חרטה דהשתא... שע"י הנדר נצחת את אויביך, וא"א שיהיה לך חרטה על גוף הנדר מעיקרא.

It appears that the meaning is that he wanted to express regret and ask for repealing of the vow, since he had an argument of regret... She replied to him that this is not like other vows, which a sage could uproot entirely based on regret of the start – you do not regret the start, but you only regret now... For via the vow you defeated your enemies, and you cannot regret the vow itself, from its start.

22. Midrash, Bereishit Rabbah 60:3

ר"י ור"ל: ר' יוחנן אמר הקדש דמים היה חייב, ור"ל אמר אפילו הקדש דמים לא היה חייב, דתנן "אמר על בהמה טמאה ועל בעלת מום 'הרי אלו עולה' לא אמר כלום, אמר 'הרי אלו עולה' ימכרו ויביא בדמיהם עולה."

23. Midrash Tanchuma Bechukotai 5

"גבר רש ועושק דלים (משלי כח:ג)" זה יפתח... לפיכך "מטר סוחף ואין לחם" שהיה לו מי שיתיר את נדרו, אלא "ואין לחם" שהעלים הקב"ה מהם את ההלכה, שלא ימצאו פתחו להתיר לו את נדרו.